

Chögyal Namkhai Norbu

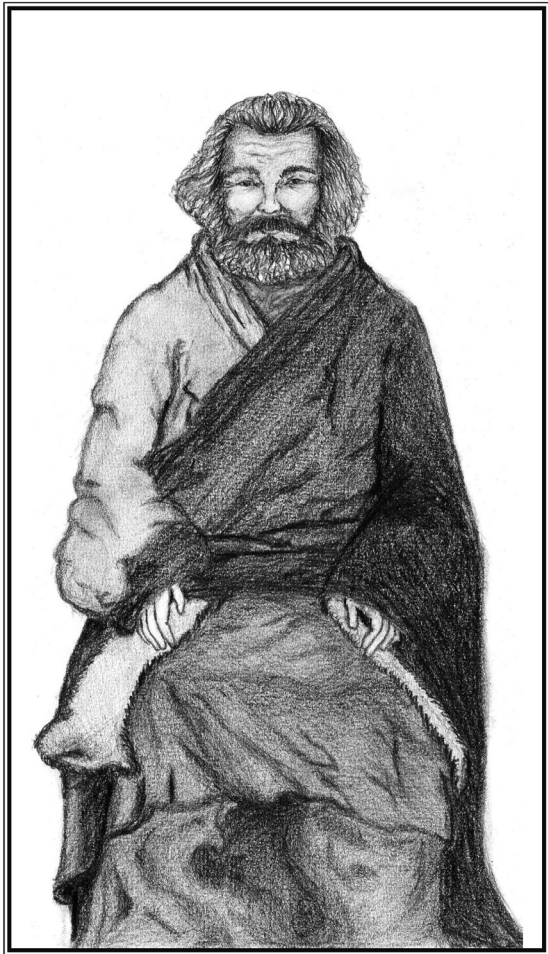
Duhové tělo

*Život a dosažení realizace
Togdena Orgjen Tendzina*

MAITREA

DUHOVÉ TĚLO

Togden Orgjen Tendzin

D U H O V É T Ě L O

Život a dosažení realizace
Togdena Orgjen Tendzina

Čhögjal Namkhai Norbu

2013

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Norbu Chophel

Duhové tělo : život a dosažení realizace Togdena Orgjen Tendzina / Čhögjal Namkhai Norbu ; [z tibetského originálu do angličtiny přeložil, upravil a poznámkami opatřil Adriano Clemente, z anglické verze ... přeložila Fijalka Jitka Turzиковá]. – 1. vyd. v českém jazyce. – Praha : Maitrea, 2013. – 160 s.
Název anglické verze: Rainbow body
ISBN 978-80-87249-59-8

233-852.5Y-051 * 929 * 243.4-584.5 * 24-582/-587 * 165.322 * 233-852.5Y
* (515)

- U-rgyan Bstan-'dzin, Rtogs-ldan, 1888-1962
- jógini – Tibet (Čína) – 19.-20. stol.
- duchovní cesta – buddhistické pojetí
- sebezpoznání – buddhistické pojetí
- duchovní poznání – buddhistické pojetí
- dzogčhen
- biografie

22/24 - Náboženství Dálného východu. Indická náboženství. Hinduismus.
Buddhismus [5]
929 - Biografie [8]

Čhögjal Namkhai Norbu

Duhové tělo

Rainbow Body

Copyright © Shang Shung Edizioni, 2010
Translation © Fijalka Jitka Turzиковá, 2013
Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2013

ISBN 978-80-87249-59-8

Obsah

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELE	xi
1 Narození a dětství	1
2 Deprese a šílenství	9
3 Setkání s Adzom Drugpou a obdržení nauky	13
4 Meditační ústraní v osamění	19
5 Soudní proces s Číňany	21
6 Zpátky v Adzomgaru	29
7 Život potulného jógina	33
8 Poslední pokyny Adzom Drugpy	35
9 Léta v meditačním ústraní a toulky s Pema Kundrolem	39
10 Narození Čhögjala Namkhai Norbu	45
11 Pozvání krále Derge	49
12 Projevení zázračných schopností	55
13 Praxe a učení	59
14 Poslední léta a uskutečnění duhového těla	63
DODATKY	
A Životopis Adzom Drugpy (sepsaný <i>Lhundrub Co</i>)	69
B Životopis Lhundrub Co (sepsaný <i>Džamjang Čhödrön</i>)	85
C Královská linie Derge	97

POZNÁMKY	101
JMENNÝ REJSTŘÍK	143
REJSTŘÍK MÍST	151
REJSTŘÍK TERMINOLOGICKÝ	154
CITOVANÉ TEXTY	157

Předmluva překladaatele

ཀྱེ་ཏོ།

སྐྱེས་བུ་སྐྱོ་གྲོས་ལྡན་པ་ཁྱེད། ལྷོ་ལ་མཐུན་ཆོས་སྦྱོར་དགོ་བར་འགྱུར།
ཨ་ཏི་རང་རིག་སྐྱོད་ཅིག་མ། དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་སྦྱོན་གྱིས་བྱེད།

ཨ་ལ་ལ་ཏོ།

KJE HO!

Inteligentní bytosti, naslouchej!

*Pokud praktikuješ dharmu s ohledem na skutečné okolnosti,
vše se stane ctnostným.*

*Spontánní přítomnost prvotního stavu je přirozeně dokonalá
ve své pravé podstatě.*

To je úžasné!

Orgjen Tendzin

Tyto verše jsou jediným výrokem, který sepsal Togden Orgjen Tendzin,¹ jógin, jenž během jediného života přeměnil omezení dualistických jevů v naprostou svobodu pravé skutečnosti.

Jeho synovec Čhögjal Namkhai Norbu, autor této knihy, obdržel předání těchto veršů při jejich posledním setkání.

Stalo se to v létě roku 1954. Togden tenkrát žil v horním patře paláce Čhagö Tobdena,² důležitého politického činníka v Derge ve východním Tibetu v Jilhung Lhari. Čhögjal Namkhai Norbu se zde zastavil a chtěl se se svým strýcem setkat. Právě se vracel z kláštera Dzogčhen, kde mu několik důležitých mistrů udělilo různé nauky a iniciace. Během tří týdnů, kdy u svého strýce pobýval, obdržel hluboké instrukce k *jantrajóze*³ a k dalším naukám. Mimo jiné si zapisoval poznámky o událostech ze života svého strýce, o nichž v tomto textu vypráví. Čhögjal Namkhai Norbu také požádal o osobní radu v psané podobě, jak tomu bývalo v Tibetu zvykem, když člověk odcházel od svého lamy. V den, kdy se měli rozloučit, ho Togden jednoduše požádal, aby si vzal pero a papír a zapsal, co mu nadiktuje.

Na jaře roku 1955 se Jeho Svatost dalajlama při návratu z Číny do Lhasy⁴ zastavil ve stejném paláci na několik dní a při té příležitosti se setkal s Togdenem, který mu daroval pilulku dlouhého života.

Posléze byl palác Čhagö Tobdena zabrán čínskými revolucionáři a Togden byl uvězněn v malé chatrči, kterou nomádi

používali v létě k ustájení zvířat a v zimě jako přístřešek ke spánku. Zde setrval a praktikoval, jako by byl na meditačním ústraní, až do okamžiku, kdy své fyzické tělo rozpustil do „duhového těla“, což je jedno z nejvyšších dosažení praxe dzogčhenu.

Dzogčhen neboli „úplná dokonalost“ je naukou, která odkrývá původní stav každého z nás. Tento stav je představován jako „dokonalý“ díky nekonečnému potenciálu projevení se v nejrůznějších jevech existence. Člověk tuto dokonalost, kterou mu přímým uvedením představí mistr, zažívá jako svou nejvnitřnější podstatu. Neustálé rozpoznávání této přirozené podstaty je pak základní praxí, která vede k odhalení prvotního potenciálu nebo jeho projevům.

„Duhové tělo“ znamená přeměnu fyzických složek těla na esenci pěti elementů, ze kterých je složeno: tedy na pět světél. Tak nehmotné tělo, které není očima viditelné, žije dál a působí pro dobro všech cítících bytostí.⁵

Podstata dzogčhenové praxe je také známá jako *gurujóga* neboli „sjednocení se s mistrem“. Stav, ve kterém mistr setrvává a který předává studentovi, je stejným původním stavem prvotního potenciálu. Proto je v dzogčhenu mistr pravým ztělesněním nebo vyjádřením základní přirozené podstaty člověka. Sjednocení s mistrem znamená setrvání v této pravé kondici.

Mistrem Togdena byl Adzom Drugpa, Drodül Pawo Dor-dže (1842–1924), jeden z největších dzogčhenových mistrů

minulého století, proslulý a uznávaný pro jasnost svého učení. Studoval s mimořádnými učiteli, jako byli Džamjang Khjence Wangpo (1820–1892), Ňagla Pema Dūdul (1816–1872) a Paltrul Rinpoče (1808–1887). Poté se Adzom Drugpa usídlil jako *ngagpa* neboli jako laický ženatý jógin v Adzomgaru, duchovním centru, kde předával nauky převážně ve dvou obdobích – v létě a v zimě.

Duševně nemocného mladého Togdena tam přivedla jeho švagrová jóginka Lhundrub Co (1864–1946). Onemocněl následkem psychického šoku, který vedl k chronické depresi. Silou požeňání Adzom Drugpy se z nemoci pomalu uzdravil a zároveň se začala jeho mysl otevírat učení o pravé podstatě, kterou odhalují dzogčhenové nauky.

Lhundrub Co byla babičkou Čhögjala Namkhai Norbu. Vychoval ji její strýc Wang Chen Zhi, který byl důležitým úředníkem čínského císaře⁶ v tibetském městě Bathang. Provdala se za Deleg Wangjala, známého také jako Cewang Gönpo z rodiny Trokhe, jenž byl Togdenův starší bratr a stal se pomocníkem jejího strýce. Měli jediného syna Cewang Namgjala, který byl autorovým otcem.

Po několika letech byli Wang Chen Zhi a Deleg Wangjal pozváni na oficiální setkání do Ja'anu v Číně. Zde byl strýc Lhundrub Co zavražděn generálem, který stál na straně povstalců proti císaři.⁷ Po tomto činu byl také uvězněn její manžel. Lhundrub Co zůstala sama s malým synem. Ze strachu,

že by povstalci mohli hledat také ji, svěřila syna králi Derge,⁸ který byl blízkým přítelem rodiny.

Lhundrub Co cestovala sama do Derge, až konečně dorazila k Adzom Drugpovi, který byl v té době jedním z duchovních rádců krále Derge. V Adzomgaru poté pobývala mnoho let a prováděla zde přísné meditační ústraní. Po smrti svého mistra strávila poslední roky svého života v rodině Norzang, ve které se narodil Čhögjal Namkhai Norbu. Lhundrub Co zemřela v roce 1946 a její smrt provázely znaky dovršení cesty dzogčhenu.

V Dodatku A a Dodatku B jsem uvedl krátké životopisy Adzom Drugpy a Lhundrub Co. První napsala Lhundrub Co a druhý Džamjang Čhödrön (1921–1985),⁹ autorova sestra a oddaná žačka Lhundrub Co.

Tento životopis, jehož původní název zní *Grub rje rtogs ldan u rgyan bstan 'dzin gyi rnam thar nyung bsdus dam pa'i zhal lung* (*Učení mudrce, krátký životopis krále siddhů Togdena Orgjen Tendzina*), je založený na dvou zdrojích: zaprvé na poznámkách autora, které sepsal během svého pobytu v Jilhungu v roce 1954, a dále na informacích, které obdržel od Sala Karma Samtena,¹⁰ žáka a synovce Togdena Orgjen Tendzina, který strávil své poslední roky na meditačním ústraní v Nepálu.

Pro větší srozumitelnost jsou v textu dva různé zdroje odlišeny znaky na začátku a na konci každého pojednání: pro Togdena Orgjen Tendzina písmenem T a pro Sala Karma Samtena písmenem S. Označení obvykle odpovídá rozdělení kapitol,

ale v některých případech jsou označení nezbytná i v rámci jedné kapitoly. Pokud nenalezneme žádné označení, jedná se o přímou výpověď Čhögjala Namkhai Norbu.

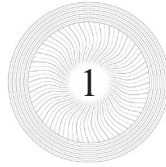
Dva životopisy se někdy dokonale neshodují. S neocenitelnou pomocí autora Čhögjala Namkhai Norbu jsem se pokusil vystihnout správné pořadí událostí. Ten mi mimo jiné objasnil mnoho pochybností týkajících se překladu a poskytl mi velké množství informací ohledně historických událostí, časového upřesnění jednotlivých období a názvů míst ve východním Tibetu.

Rád bych také poděkoval Haimavati Nakai za kresby, které ilustrují životní příběh Togdena; Andreovi Dell'Angelovi za fotografie některých míst, která jsou popsána v knize, a za poskytnutí rukopisu historie Sengchen Namdrag; Desmondu Barrymu za úpravu mé angličtiny; Nancy Simonsově za překlad první verze životopisu Adzom Drugpy z italštiny do angličtiny a za důkladnou revizi konečné verze.

Pro termíny z tibetštiny a ze sanskrtu jsem pro hlavní část textu převzal zjednodušený fonetický přepis, zatímco v závěrečných poznámkách jsem použil odbornou transliteraci. (V této knížce je použitý tzv. zjednodušený přepis tibetštiny, který ještě není jednotně ustanovený, ale je v procesu přípravy díky práci některých tibetologů a překladatelů především z Komunity dzogčenu a dalších buddhistických skupin. V poznámkách se vyskytuje vedle tohoto přepisu i odborná transliterace – pozn. překl.)

Pevně věřím, že příběh Togdena Orgjen Tendzina, jak jej vypráví Čhögjal Namkhai Norbu, bude inspirací pro všechny na stezce dzogčenu a že příklad života tohoto neobyčejného mudrce bude užitečný pro všechny čtenáře.

Adriano Clemente
květen 2010

Narození a dětství

SIDDHA ORGJEN TENDZIN se narodil v Derge ve východním Tibetu v malé vesničce Sengang, která se nachází nalevo od posvátného místa Sengchen Namdrag,¹¹ nedaleko od řeky Driču,¹² v lese cypřišů a jiného stromoví, kde se shlukují ptáci

a nerušeně se potulují divoká zvířata. Narodil se do rodiny Trokhe, která patřila k prastaré linii Ga Trolo.¹³ Jeho otec Cering Wangčhug¹⁴ byl zručným zlatníkem. Jeho matka se jmenovala Počhung Lhadrön.¹⁵

Cering Wangčhug a Počhung Lhadrön měli osm dětí – nejstaršího syna Sönama, nejstarší dceru Pema Čhöco, prostředního syna Deleg Wangjala,¹⁶ prostřední dceru Cekji, prostředního mladšího syna Trasama, mladšího syna Orgjen Tendzina a nejmladšího syna Kunga Dordžeho a nejmladší dceru Taši Čhöco.

Siddha Orgjen Tendzin se narodil v roce 1888 desátého dne měsíce Opice (19. června)¹⁷ v roce mužské zemní Myši, který odpovídá roku *mewa*¹⁸ 3805. Bratr jeho otce Orgjen Kjab¹⁹ žil v odloučení a byl nejstarším lamou pobývajícím na ústraní v klášteře Sengčhen Namdrag. Svou praxi započal již před několika lety. Tenkrát se u té příležitosti sešli místní lidé, jak laici, tak osoby duchovní, aby desátého dne²⁰ měsíce Opice provedli sto ganapúdž Guru Rinpočeho. Poté se až do úplňku pokračovalo v recitaci *siddhi mantry*.²¹ V tomto roce již těhotná Počhung šla bez obav na praxi, neboť obvyklý počet měsíců a dní těhotenství se ještě nezavršil. Odpoledne desátého dne znenadání a bez bolesti porodila syna. Všichni lidé byli překvapeni a rozradostnělý strýc Orgjen Kjab dal synovi Počhung jméno Ceču Dordže (Vadžra desátého dne).

O prvních letech jeho života jsem slyšel přímo od svého strýce toto:

T Do šesti let jsem žil se svou matkou a hrál si venku s dětmi z dalších dvou rodin, které žily ve stejné vesnici. V tom roce (1893)²² má sestra Cekji odešla jako nevěsta do rodiny ve ves-

nici Dzepa, a proto také utekla naše pastýřka. Tak jsem se více než rok staral o náš dobytek – o tři dzo, šest dzomo²³ a dvacet koz. Jednoho večera jsem se vracel domů – bylo mi tenkrát

sedm let – a na nejlepší kozu, kterou jsme měli, znenadání skočil leopard, usmrtil ji a její mrtvolu odtáhl pryč. Byl jsem vystrašený, pospíchal jsem domů a hnal jsem zbylý dobytek a kozy. Matka mi vynadala: „Kozu byla zabita, protože jsi na zpáteční cestě nezakřičel *ku!*“²⁴ a dala mi pohlavek.

Cítil jsem se moc smutný. Příštího dne jsem vstal časně ráno, oblékl jsem se a obul. Vzal jsem si ze spíže *thūri!*²⁵ (malý kulatý koláč se sýrem a divokými sladkými bramborama, které jsou známé jako *troma*)²⁶ jako zásobu jídla na cestu a odešel jsem na místo meditačního ústraní svého strýce lamy Orgjen Kjaba.

Strýc byl velmi potěšen a řekl mi: „Bylo by zajisté lepší, kdybys vstoupil na cestu dharmy a stal se mnichem!“

Tím mi projevil velkou náklonnost a dovolil mi, abych u něj zůstal. Následujícího dne dorazil otec a pověděl strýci, že jsem utekl z domova, abych našel útočiště někde jinde. Otec

vypadal rozzlobeně, ale protože mi strýc poskytl útočiště, nezbil mě. Pak strýci vysvětlil, jak je pro něho důležité, aby mě přivedl zpátky domů. Ale já jsem odpověděl: „Když zůstanu se strýcem, naučím se číst.“

„To je skvělé,“ řekl strýc.

„Pak tedy dobrá,“ svolil otec a vrátil se domů sám.

Po několika týdnech strýc některým svým studentům udělil iniciaci. Já jsem ji také obdržel. Při té příležitosti jsem dostal jméno Orgjen Tendzin. Když jsem se tím později zabýval, zjistil jsem, že to byla kořenová iniciace *Longsal Dordže Ningpo*.²⁷ Byla to první iniciace, kterou jsem v životě obdržel.

Jednoho dne mi strýc řekl: „Nyní bys měl vstoupit do klášterní školy dole a naučit se nazpaměť recitovat rituální texty.“

Napsal dopis, podal mi jej a pravil: „Dej to lamovi Pezangovi. Dělej vše, co ti řekne, a věnuj se studiu!“

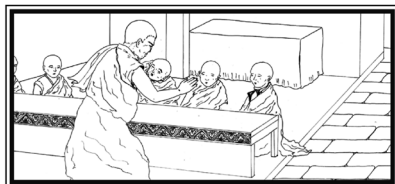
Pak mě poslal do kláštera. Když jsem se setkal s lamou Pezangem, abych mu doručil dopis, shledal jsem, že je to impozantní mohutný člověk s černým knírem a plnovousem.

Podíval se na mě a pravil: „Výborně! Synovec lamy Orgjen Kjabba se k nám přidal, aby se stal novicem. Skvělé!

Nyní zůstaneš se mnou a přes den budeš navštěvovat klášterní školu.“

Od toho dne mě každý den učil psát učitel Lama Ňidön. Účastnil jsem se jeho hodin s dalšími sedmi dětmi, v malé místnosti vedle zasedací síně kláštera. Tento Lama Ňidon, náš učitel

čtení, nosil červené ručně tkané vlněné roucho a měl ve zvyku učit děti číst tak, že je všechny denně bil. Za ty čty-

ři měsíce, kdy jsem navštěvoval jeho hodiny, jsem byl řádně zbit čtyřikrát a nespočetněkrát mírněji. Nicméně díky němu jsem se naučil z paměti recitovat invokaci Guru Padmasambhavy zvanou *Leudünma (Sedm kapitol)*.²⁸ Život mnichů v klášteře se mi však vůbec nelíbil.

Koncem toho roku strýc Orgjen Kjab náhle zemřel a jeho tělo zůstalo v meditaci další tři dny.²⁹ Pak proběhla celá řada pohřebních rituálů a zdaleka i zblízka přicházely stovky lidí, laici i duchovní, aby tělo navštívili. Po více než třech týdnech pohřebních rituálů byla uvnitř trhliny ve skále poblíž meditační jeskyně mého strýce vybudována bělostná stúpa³⁰ a tělo do ní bylo umístěno.

Po smrti mého strýce lamy byl ke mně učitel Ňidön ještě více hrubý a začal mě bít mnohem více než předtím. Jednoho

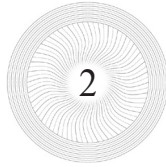
dne jsem sebral několik knih a oblečení, které mi patřily, a vrátil jsem se k rodičům.

Otec měl radost a řekl: „Jsem rád, že ses vrátil domů.“

Matka však pravila: „Synu, opravdu jsem doufala, že se staneš mnichem. Bylo by mnohem lepší, kdyby ses vrátil zpátky do kláštera.“

Pak otec namítl: „Už není nikdo jako jeho strýc, který by chlapci v klášteře Namdrag pomohl. Kde by teď pobýval? Teď je mu devět let (1896). Může se učit obchodu a pomáhat Sönamovi a mně při práci nebo může jít a sloužit v rodině pána Jago,³¹ kde bude jeho bratr Trasam vykonávat domácí práce.“

„Raději bych šel a sloužil v rodině pána Jago,“ řekl jsem rodičům a od té doby jsem chodil každý den sloužit do rodiny Jago.†

Deprese a šílenství

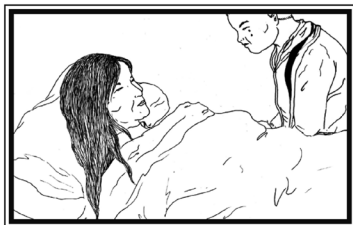
TOTO JSEM SLYŠEL *od Sala Karma Samtena*,³² který byl synovcem a studentem *Togdena Rinpočheho*.³³

S Po pěti nebo šesti měsících, které uběhly od doby, co Orgjen Tendzin začal pracovat jako sluha v rodině Jago (1897), ukradla služka, která pracovala ve stejném domě, dřevěnou misku zdobenou stříbrnými ornamenty a z krádeže obvinila Orgjen Tendzina. Ten díky tomu strašně trpěl. Nevěděl, co má dělat, a tak předstíral šílenství. Po nějaké době jej ale zachvátila nemoc „vítr v srdci“ (druh deprese)³⁴ a jeho mysl již nebyla v klidu.

Asi po měsíci rodina zjistila, že misku ukradla služka; nicméně stav větru v srdci Orgjen Tendzina se nezlepšil. Jeho otec ho vzal k lamovi Caražabu³⁵ a požádal jej o vykonávání praxe *čö*³⁶ za přítomnosti Orgjen Tendzina po dobu dvou měsíců. Otec vzal poté Orgjen Tendzina ke Khenčhen Taši Özerovi³⁷

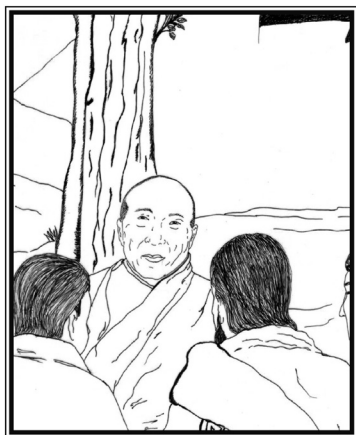
a požádal jej, aby mu předal iniciaci *Könčhog čhidü*.³⁸ Vítr v srdci se na to konto trochu zlepšil.

Pak se otec a syn vrátili domů a od té doby tam Orgjen Tendzin asi pět let zůstal. Zdatně se od svého otce i bratra Sönama učil zlatnickému a stříbrnickému umění a pomáhal jim při práci. V té době jeho matku zasáhlo vážné onemocnění jater a Orgjen Tendzin ji více než sedm

měsíců ošetřoval, jak nejlépe mohl. Ačkoli užívala mnoho léků a prováděla se řada rituálů, nepřineslo to žádný užitek a ona

odešla do dalšího života (1902). Nemoc větru v srdci Orgjen Tendzina se tak zase zhoršila.

Po čtyřicet devět dní byl schopen alespoň trochu pomáhat lamům, kteří pro jeho matku prováděli pohřební rituály. Když tyto rituály skončily, spolu s otcem a bratrem Sönamem

cestovali na různá místa, dokonce až do kláštera Dzogčhen,³⁹ aby zde obětovali některé matčiny věci,⁴⁰ a pomohli jí tak v posmrtném stavu.

Setkali se s Dzogčhen Rinpočem Pema Rigdzinem.⁴¹ Orgjen Tendzinův otec tohoto mistra požádal, aby Orgjen Tendzinovi udělil požehnání, a tak zmírnil jeho nemoc větru v srdci. Dzogčhen Rinpoče mu požehnal a požádal o pomoc tři kořeny.⁴² Mužům také poradil, že by bylo nejlepší vzít Orgjen Tendzina k Adzom Drugpa Rinpočemu.

Po jejich návratu domů mohl Orgjen Tendzin svému otci a bratru Sönamovi pomáhat při práci jen málo. Ti museli vyrábět velké množství zlatých a stříbrných ozdob a rituálních předmětů, které si objednali a již předem zaplatili jejich zákazníci. S